

4. Лопатин В. В. Суффиксальная универбация и смежные явления в сфере образования новых слов / Лопатин В. В. // Новые слова и словари новых слов. – Л. : Наука, 1978. – С. 72–80.
5. Онишкевич М. М. Явище семантичної конденсації в лексиці південно-західних говорів української мови / Онишкевич М. М. // Проблеми дослідження діалектної лексики і фразеології української мови. – Ужгород, 1978. – С. 49.
6. Старченко Я. С. Малопродуктивні універбаційні суфікси в українських жаргонах / Старченко Я. С. // Лінгвістика : зб. наук. пр. – Вип. 2(23). – Луганськ, 2011. – С. 72–79.

ДЖЕРЕЛА

- Б – Березовська Г. Г. Словник назв одягу та взуття у східноpodільських говірках / Г. Г. Березовська // Умань : Уманське комунальне видавничо-поліграфічне підприємство, 2010. – 348 с.
 Тищенко Т. М. Лексика бджільництва Східного Поділля. – Умань, 2008. – 90 с.

У статті звернено увагу на явище універбації у східноpodільських говірках, проаналізовано типи словосполучень, які стали твірною базою для універбів, та способи утворення суфіксальних універбів, встановлено їх належність до лексико-семантичних груп.

Ключові слова: універб, суфіксальні універби, лексико-семантична група, номінація, східноpodільські говірки.

In the article the author analyses the univerbats, which function in the dialects of Eastern Podillya, de fines their widely used thematic groups, emphasizes the main structural peculiarities of suffixal univerbats.

Key words: univerbat, suffixal univerbats, lexico-semantic group, nomination, dialects of Eastern Podillya.

Олена Юсікова
(Київ)

УДК 811.161.2'282

СЕМАНТИЧНІ ПАРАЛЕЛІ ЛЕКСЕМИ *кіш* В УКРАЇНСЬКИХ І РОСІЙСЬКИХ ГОВІРКАХ

В українській і російській діалектології *актуальним* є дослідження семантичної структури лексем, лексико-семантичних полів. Цим питанням присвячені праці П. Ю. Гриценка, С. М. Толстої, О. Л. Березович, О. А. Нефьодової [4, с. 157; 31; 3; 10] та ін.

Метою статті є аналіз семантичної структури лексеми *кіш* як одиниці СП¹ ‘ємність для господарських потреб’ в українських і російських говірках. *Завданнями* роботи є опис семантичної структури лексеми як компонента окремих лексико-семантичних груп і підгруп. Дослідження відкриває *перспективи* для вивчення семантики діалектної лексики у просторовій проекції.

Лексеми *кіш* функціонує в межах слов’янського діалектного континууму є назва плетеного кошика, є компонентом двох ЛСГ² ‘плетена ємність’ і ‘дерев’яна ємність’ і однією з ядерних одиниць у складі ЛСПГ³ ‘назви плетених кошиків’. Лексема *кіш* у говірках української мови представлена як назва великого плетеного кошика [2, т. 2, к. 149; КМСГ⁴; 14, с. 147; 27, с. 206, 13, с. 354; 5, с. 95]. Зокрема: *кіш* – назва ‘великого кошика для зберігання зерна, борошна тощо’ [28, с. 171]; *кіш* – ‘виплетений з лози і обмашений глиною ящик великого розміру для зберігання зерна’ [27, с. 205]. Лексемі і її суфіксальним похідним властиві також значення: ‘кошик на 30 кг’, ‘кошик з двома ручками’, ‘кошик для зберігання сіна’, ‘пасхальний кошик (у коші складають паски)’ [15, с. 85; 12, к. 54; БГ⁵]; ‘кошик для кукурудзи, вовни’ [5, с. 95]. Семантичні паралелі простежуємо у російських говірках

¹ СП – семантичне поле.

² ЛСГ – лексико-семантична група.

³ ЛСПГ – лексико-семантична підгрупа.

⁴ КМСГ – картотека матеріалів до Словника говірок Закарпатської області М.А. Грицака, зберігається у відділі діалектології Інституту української мови НАНУ.

⁵ БГ – матеріал аудіозаписів говірки села Богдан Рахівського району Закарпатської області.

Смоленської області, а також у говірках Сибіру, де лексема **кош** функціонує зі значенням 'корзина' [30, с. 137].

У складі ЛСГ 'плетена ємність' в українських говірках простежуємо функціонування номена **кіш (куш)** для називання ємностей, схожих за формою і способом виготовлення на кошики, зокрема є репрезентантом семем: в українських Західно-поліських говірках – **куш** 'виплетена з липової кори сумка' [1, с. 274] (паралелі простежуємо у російських Вологодських говірках, де **кош** – 'сумка, котомка' [17, с. 115–117]); на Закарпатті – **куш** *заст.* 'споруда у вигляді високої і вузької клітки для зберігання качанів кукурудзи', 'обплетений лозою скляний бутель для вина' [16, с. 157]; у буковинських говірках – **кіш** 'приміщення у вигляді високого коша з дахом, у якому зберігають кукурудзу в качанах' [27, с. 205]. Російським Вологодським говіркам властива семема **кош** 'великий кошик з дерев'яних брусків, зв'язаних березовими прутами, в якому опускають розжарені камені у чан, де вариться пиво' [30, с. 137].

У складі окремих ЛСПГ функціонують назви годівниць, напр.: **кіш** 'гордівниця для овець', 'годівниця для худоби' [КМСГ]; назви верхньої частини воза, напр.: **кіш** 'верхня частина воза, виплетена з лози' [27, с. 205–206; КМСГ, Бшт⁶]; **кош** 'плетений з лози цільний кузов, який ставлять на віз при перевезенні картоплі' [8, с. 173]; **кіш** 'плетений кузов воза' [12, к. 54].

У межах окремої ЛСПГ функціонують назви знарядь для вилову риби, зокрема: **кош (куош)** 'верша для вилову риби' [7, с. 105]; **кіш** 'вид риболовної снасті' [12, к. 54; 27, с. 206]. Паралелі і подальшу диференціацію семантики назв "кошиків" за призначенням простежуємо у російських говірках. Так, Словник Даля подає лексему **кош** у Сибірських говірках із семантикою 'великий кошик для вилову риби і раків' [6, с. 186]. У російських Новгородських говірках лексема **кош** функціонує зі значенням 'риболовна сітка' [30, с. 137; 11, с. 132], що в свою чергу зумовило подальші значні зміни семантичної структури лексеми **кош**, зокрема, появу значення 'грузило на рибальській сітці' [11, с. 132]. У російських говірках Псковської, Воронежської, Смоленської областей і Донських говірках зафіксовані номени: **кош** 'невеликий сачок з дрібної сітки', **кош виливальний** 'сачок для виймання риби з невода', **кош збірний** 'великий сачок, який встановлюється біля ополонки для вилову снітка', 'мішок з грубого полотна для виймання риби з сітки' [30, с. 137].

В ареалі російських Вологодських говірок і говірок Сибіру лексема **кош** функціонує в межах окремої ЛСПГ 'назви пасток', в основу семантичної деривації лягла схожість об'єктів за формою і способом виготовлення [18, с. 213]. Так, зокрема, словники фіксують значення лексеми **кош** 'пастка для вилову птахів'; 'пристосування для вилову тетеревів у вигляді кошика' [22, с. 101; 30, с. 137].

Лексема **кіш** є компонентом ЛСПГ 'вулик', зокрема у гуцульських говірках Закарпаття **куш** 'плетений з очерету, осоки, соломи' [16, с. 157; 12, к. 54]; у говірках Смоленської області **кош** – 'вулик для вилову бджолиних роїв' [30, с. 137]; у російських говірках Новосибірської області – **кош** 'вулик' [20, с. 245];

В українських південно-західних говорах лексема є компонентом ЛСПГ 'частини димаря', зокрема: на Закарпатті – **кіш** 'плетений і обмазаний глиною димар' [КМСГ, Бшт]; у буковинському говорі: **кіш** 'стрижень, арматура, сплетена з лози і обмазана глиною в димоході (від стелі і до верху)' [27, с. 205]; у бойківському говорі: **кіш** 'димар, що не виступає над дахом' [13, с. 354].

За даними ОКДА⁷, в межах ЛСГ 'дерев'яна ємність' семантична диференціація лексеми **кіш** пов'язана з цільовим призначенням об'єкта, його формою і розмірами. Лексема є компонентом окремих ЛСПГ: 'назви дерев'яного посуду' – **куш** 'посудина з клепок для борошна у формі відра' [1, с. 274]; 'назви ящиків, коробів', напр.: **кіш** 'дощатий вид кошика (з однією або двома ручками)', 'короб віялки', 'дощатий кузов воза', 'ящик для зберігання

⁶ Бшт – с. Буштино Тячівського району Закарпатської області (див. КМСГ).

⁷ ОКДА – Общекарпатский диалектологический атлас.

кукурудзи', 'ящик на млині, куди зсипається борошно' [12, к. 54]; на Гуцульщині *кіш* 'короб у млині, куди засипають зерно' [5, с. 95]. Паралелі простежуємо у російських говірках Новосибірської області, де лексема *кош* – 'ящик у млині, куди зсипається зерно для обмолоту' [20, с. 245]; у російських говірках Архангельської, Вологодської і Смоленської областей *кош* – 'дерев'яний бункер на млині' [30, с. 137]. В межах ЛСГ 'дерев'яна ємність' зафіксована лексема *кіш* 'ящик з дощок на возі' [17, с. 354]. Втрату зв'язку з розглянутим СП простежуємо у семантичній структурі лексеми *куш* – 'отвір у млині для засипання зерна' [16, с. 157]; 'віз з розворою' [7, с. 105]. Семантичні паралелі простежуємо російських говірках: *кош* 'кузов для насипання зерна' [30, с. 137]. Подальший розвиток семантики в російських Новгородських говірках і говірках Карелії засвідчує лексема *кош* 'дно воза' [11, с. 132]. У російських Олонецьких говірках і говірках Псковської області *кош* – 'двоколісний продовгуватий віз для гною' [30, с. 138].

Російським говіркам, на відміну від українських, відомі значення лексеми *кош* 'скриня', 'скринька' [23, с. 392]; 'міра об'єму сипучих речовин' [26, с. 181]; 'міра зерна' (Донські говірки) [21, с. 86]; у говірках Сибіру *кош* – 'дощатий жолоб для промивання золотого піску' [25, с. 446]. У російських Новгородських говірках і говірках Карелії простежуємо назву *кош* 'пліт із колод всередині дерев'яної огорожі при сплаві лісу' і похідну назву *кошэль* 'т.с.' [11, с. 132; 19, с. 6]; 'складова частина лісосплавного плоту з 200 колод' [30, с. 137]. Цій семемі, як показують сучасні спостереження, в українських гуцульських говірках Закарпаття відповідає лексема *кóшиці* [Бг⁸].

В українських говірках засвідчена втрата лексемою *кіш* зв'язку з денотатом, функціонування її в межах інших СП. Так, простежуємо у семантичній структурі лексеми *кіш* семемі: 'грудна клітка' (пор. болг. *грьден кош*), 'оборотна сторона подушки, наволочка', 'вугрі на обличчі' [12, к. 54]; *кіш* 'головка соняшника' [КМСГ, Влс⁹]; *заст. рідк. кіш* 'вид укладки довгих кіс на голові' [27, с. 206]; в українських лемківських говірках зафіксовано фразеологізм *дістати кошá* 'дістати відмову на сватанні' [14, с. 147]; у бойківських говірках: *ніти ў кіш* 'перестати існувати' [13, с. 354]; *коші (кіш) шити* 'глузувати, насміхатися' [27, с. 206]. Представлення лексеми в межах інших СП у російських говірках засвідчують семемі: *кош* 'жереб, доля' [23, с. 390; 24, с. 66]; *кош* 'старе русло річки', *фольк.* 'кошей', фразеологізм *попасть под кош* 'зазнати покарання' [30, с. 138].

Слов'янська лексема *кіш* функціонує паралельно з омонімом тюркського походження *кіш*, що в українській мові має семантику: 'стадо', 'стоянка кочівників', у Київській Русі в XI–XIII ст. і на Україні в XIV–XVIII ст. – 'військовий табір, обоз'; 'місце перебування запорізьких козаків'; 'Запорізька Січ'; *заст.* 'літне житло кочівників'; 'кибитка'; *рідк.* 'місце розташування під час тимчасових робіт'; 'табір, стан' [28, с. 171]. 'Стоянка' ототожнювалася в свідомості носіїв діалекту з 'тимчасовим житлом людей', представників кочових народів, що спричинило подальший розвиток семантики лексеми *кош* у російських говірках, зокрема вживання її у значенні 'курінь', хоча в XV столітті диференціація семантики ще зберігалась [9, с. 1306, 1307]. У російських говірках півдня, Уралу і Сибіру простежуємо значну семантичну диференціацію лексеми, що є репрезентантом семем: 'кибитка', 'табір', 'курінь', 'місце проживання козаків', 'тимчасове поселення козаків', 'стоянка у полі', 'стоянка біля дороги', 'хутір скотарів', 'літня стоянка пастухів', 'стоянка рибалок', 'артіль, ватага' [29, с. 355; 30, с. 136–137]. У російських говірках Астраханської, Пермської областей і Красноярського краю, на Уралі і в Хакасії лексема *кош* функціонує зі значенням 'житло' [30, с. 138]. Словник В. Даля фіксує значення лексеми *кош*: 'плетений курінь', 'загорода, кошара' [6, с. 183]; в Астраханських, Терських і Донських говірках представлене значення лексеми *кош* 'шалаш' [30, с. 138]. У межах інших СП у російських говірках функціонують семемі 'тік, на якому зимують', 'кладка кукурудзяної соломи у вигляді палатки' [30, с. 137–139].

⁸ Бг – с. Богдан Рахівського району Закарпатської області, аудіо запис 2010–2011 років.

⁹ Влс – с. Волосянка Великоберезнянського району Закарпатської області (див. КМСГ).

У говірках Уралу і Сибіру зафіксовані фразеологізми: *‘на кошах жить’* ‘вести кочовий спосіб життя’, *‘ехать на коши’* ‘їхати на кочовище’ [30, с. 136].

Отже, в межах ЛСГ ‘плетена ємність’ в українських і російських говірках у семантичній структурі лексеми *кіш (кош)* представлені семемі: ‘плетений кошик’, ‘знаряддя для вилову риби’. У російських говірках, на відміну від українських, простежуємо семему ‘пастка’. У межах ЛСГ ‘дерев’яна ємність’ лексема *кіш* в українських і російських говірках функціонує як репрезентант семем: ‘дощатий кошик’, ‘ящик у млині для насипання зерна’, ‘кибитка, дощатий кузов воза’. У російських говірках, на відміну від українських, *кош* – ‘скриня’, ‘скринька’, ‘мірна зерна’, ‘дощатий жолоб для промивання золотого піску’. Лексема *кош* тюрського походження у російських говірках є репрезентантом семем: ‘плетений шалаш’, ‘житло’, ‘загорода, кошара’.

Семантика лексеми *кіш*, диференціація семем у своїй динаміці обумовлена впливом позамовних чинників: особливостями побуту і господарювання населення, природними факторами, контактами з сусідніми неслов’янськими народами. Дослідження семантичної структури окремих лексем як компонентів ЛСГ і СП відкриває шляхи для системного відтворення динаміки окремих діалектних систем і лексичної системи мови в цілому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аркушин Г. Л. Словник західнополіських говірок : у 2 т. [Текст] / Г. Л. Аркушин. – Луцьк : Вежа, 2000. – Т. 1. – 354 с.
2. Атлас української мови : у 3 т. / ред. кол. : І. Г. Матвіяк, Я. В. Закревська та ін. – К. : Наук. думка, 1984–2001. – Т. 1–3.
3. Березович Е. Л. Язык и традиционная культура: Этнолингвистические исследования [Текст] / Е. Л. Березович. – М. : «Индик», 2007. – 600 с.
4. Гриценко П. Ю. Ареальне варіювання лексики / П. Ю. Гриценко. – К. : Наук. думка, 1990. – 272 с.
5. Гуцульські говірки. Короткий словник [Текст] / від. ред. Я. В. Закревська. – Львів : Ін-т українознавства ім. Крип’якевича, 1997. – 232 с.
6. Даль В. Толковый словарь живого великорусского языка [Текст] / В. Даль. – Т. II. – М. : Гос. изд-во иностр. и национ. словарей, 1955. – 808 с.
7. Лисенко П. С. Словник поліських говорів [Текст] / П. С. Лисенко. – К. : Наук. думка, 1974. – 260 с.
8. Масленникова Л. И. Из полесской терминологии транспорта [Текст] / Л. И. Масленникова // Лексика Полесья. Материалы для полесского диалектного словаря. – М. : “Наука”, 1968. – С. 161–192.
9. Материалы для словаря древнерусского языка И. И. Срезневского [Текст] / И. И. Срезневский. – СПб. : Издание отд. рус. яз. и словесн. Импер. Академии наук, 1902. – Том I. – 1419 с.
10. Нефедова Е. А. Многозначность и синонимия в диалектном пространстве [Текст] / Е. А. Нефедова. – М. : МГУ, 2008. – 466 с.
11. Новгородский областной словарь / автор-сост. к. филол. н. В. П. Строгова. – Вып. 4. – Новгород: Изд-во НГПИ, 1993. – 193 с.
12. Общечарпатский диалектологический атлас : в 7 т. / отв. ред. Р. Я. Удлер. – Кишинев : Штиинца, 1989. – Вып. 1. – 198 с.
13. Онишкевич М. Й. Словник бойківських говірок : у 2 т. [Текст] / М. Й. Онишкевич. – К. : Наук. думка, 1984. – Т. 1. – 496 с.
14. Пиртей П. Короткий словник лемківських говірок [Текст] / Петро Пиртей. – Івано-Франківськ : “Сіверся МВ”, 2004. – 364 с.
15. Піпаш Ю. Матеріали до Словника гуцульських говірок. Косівська Поляна і Розсішка Рахівського району Закарпатської області [Текст] / Ю. Піпаш, Б. Галас. – Ужгород : Ужгор нац. ун-т, 2005. – 266 с.
16. Сабадош І. Словник Закарпатської говірки села Сокирниця Хустського р-ну Закарпатської області / І. Сабадош. – Ужгород : Ліра, 2008. – 453 с.
17. Словарь Вологодских говоров: Учебное пособие по русской диалектологии [Текст] / ред. Т. Г. Паникаровская. – Вып. 1. – Вологда : Изд-во Вологод. пед. ун-та, 1987. – 128 с.
18. Словарь областного Вологодского наречия по рукописи П. А. Дилакторского 1902 г. [Текст] / гл. ред. С. А. Мызников, А. Н. Левичкин и др. – СПб. : Наука, 2006. – 684 с.
19. Словарь русских говоров Карелии и сопредельных областей [Текст] / гл. ред. А. С. Герд. – авторы Т. Г. Доля (кот – коя) и др. – Вып. 3. – СПб. : Изд-во Санкт-Петербург. ун-та, 1996. – 416 с.
20. Словарь русских говоров Новосибирской области [Текст] / под ред. д. филол. н. А. И. Федорова. – Новосибирск : Из-во Наука, 1979. – 605 с.
21. Словарь русских Донских говоров [Текст] / автор-сост. З. В. Валюсинская и др. – Ростов-на-Дону : Изд-во Ростов. ун-та, 1976. – 224 с.
22. Словарь русских старожильческих говоров средней части бассейна р. Оби [Текст] / под ред. доц. В. В. Палагиной. – Т. 2. – Томск : Изд-во Томского ун-та, 1965. – 233 с.

23. Словарь русского языка XI–XVII в.в. / сост. В. Я. Дерягин, О. И. Смирнова, Г. П. Смолицкая и др. – Вып. 7. – М. : Наука, 1980. – 403 с.
24. Словарь русской народнодиалектной речи в Сибири XVII – первой половины XVIII века [Текст] / сост. Л. Г. Панин. – Новосибирск: Наука, 1991. – 181 с.
25. Словарь церковно-славянского и русского языка составл. вторымъ отделеніемъ Императорской Академіи Наукъ [Текст] / Второе отдел. Импер. Акад. Наук. – Т. 2. – СПб. : Изд-во второго отд. Импер. Акад. Наук, 1867. – 988 с.
26. Словарь церковно-славянского языка сост. А. Х. Востоковым / А. Х. Востоков. – Т. 2. – СПб. : Изд-во второго отд. Импер. Акад. Наук, 1861 – 296 с.
27. Словник буковинських говірок [Текст] / за заг. ред. Н. В. Гуйванюк. – Чернівці : Рута, 2005. – 688 с.
28. Словник української мови : у 11 т. [Текст] / ред. кол.: акад. І. К. Білодід, к-ти філол.н. А. А. Бурячок, В. О. Винник та ін. – Т. 4. – К. : Наук. думка. – 840 с.
29. Смоленский областной словарь [Текст] / сост. В. Н. Добровольский. – Смоленск : Типография П. А. Силина, 1914. – 1016 с.
30. Словарь русских народных говоров [Текст] / гл. ред. Ф. П. Филин. – Вып. 15. – Ленинград : Наука, 1979. – 399 с.
31. Толстая С. М. Пространство слова. Лексическая семантика в общеславянской перпективе [Текст] / С. М. Толстая. – М. : Индрик, 2008. – 527 с.

*Об'єктом дослідження є семантична структура лексики **кіш (кош)**, яка функціонує у межах українського і російського діалектного континууму як ядерний компонент лексико-семантичних груп 'плетена ємність для господарських потреб', 'дерев'яна ємність для господарських потреб', зокрема є репрезентантами семем: 'плетений кошук', 'плетена годівниця для худоби', 'плетений кузов воза', 'кошук-знаряддя для вилову риби' тощо.*

Ключові слова: семантична структура, лексико-семантичне поле, семема, словотвірний дериват.

*The object of the study is the semantic structure of the token **kish (kosh)**, which operates within the Ukrainian and Russian dialect continuum as the nuclear component of the lexical-semantic groups 'a platted container for household needs', 'a wooden container for household needs', and, in particular, is a representant of the semantic units: 'a platted basket', 'a wicker cattle feeder', 'a platted cart body', 'basket-tools for fishing' and so on.*

Key words: semantic structure, lexical-semantic group, unit of semantic structure, derivational derivative.

VI. УКРАЇНСЬКА РЕГІОНАЛЬНА ОНОМАСТИКА В СИНХРОНІІ ТА ДІАХРОНІІ

Вероніка Баньої
(Ужгород)

УДК 81'373.21

МІКРОТОПОНІМИ БАСЕЙНУ РІЧКИ УЖА ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ, МОТИВОВАНІ ГЕОГРАФІЧНИМИ ТЕРМІНАМИ НА ПОЗНАЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ РЕЛЬЄФУ

Назви географічних об'єктів – важливий ключ до пізнання історії певної території та його населення. Тому на сучасному етапі особливо актуальним є дослідження мікротопонімії Закарпаття, яка яскраво відображає історико-географічні та культурно-господарські зміни. Зокрема, важливим є вивчення закарпатських місцевих географічних термінів, які стали базою для утворення та функціонування власних географічних назв. Цій проблемі присвятили свої студії М. Банк [1], К. Галас [3], М. Грицак [4], Й. Дзензелівський [5], В. Німчук [6], П. Чучка [8] та ін.

Більшість дослідників відапелятивні назви вважає найдавнішими, проте не найпродуктивнішими в топонімії [2, с. 16]. Проте мікротопонімний матеріал басейну річки Ужа (близько 9 000 назв та їхніх варіантів), який став об'єктом нашого вивчення, вказує на досить високу продуктивність утворення таких назв. Предметом дослідження є семантичні особливості мікротопонімів, мотивованих географічними термінами на позначення особливостей рельєфу. Мета нашої роботи – дослідити та описати зазначені одиниці на синхронному зрізі. Досягнення окресленої мети передбачає виконання таких основних завдань: 1) виявити, зафіксувати та інвентаризувати відапелятивні мікротопоніми досліджуваного регіону; 2) установити зв'язок мікротопонімної системи басейну з його природними умовами; 3) здійснити класифікацію мікротопонімів за структурно-семантичними ознаками.

Відапелятивні мікротопоніми басейну Ужа представлені різними тематичними групами та підгрупами загальних назв, що зводяться до двох основних (переважно непохідних (безсуфіксних) та похідних (суфіксальних) лексем у сингулярній та плюральній формах): 1) географічні номенклатурні терміни; 2) назви об'єктів культурно-господарського призначення (матеріально-духовної культури).

На думку А. М. Складаренка, “мікротопонімами найчастіше бувають географічні терміни, що перетворюються в назву в результаті переосмислення [7, с. 60]”. Проте, як зазначає науковець, серед двох груп аналізованих базових назв, що представлені родовими (узагальнюють географічні явища та об'єкти) та видовими термінами (характеризують більш звужені елементи природного середовища, що вказують на вузькоспецифічні риси об'єкта: *пік, затон, рукав*), найчастіше мікротопонімізації зазнають останні як менш абстрактні та більш конкретні за своєю семантикою назви [7, с. 60–61].

Відапелятивні назви відіменникового походження репрезентовані різними значеннями: 1) апелятиви на означення характеру ґрунту; 2) апелятиви на означення загального вигляду місцевості (рельєфу); 3) апелятиви на означення рослин, рослинного покриву та тваринного світу; 4) апелятиви на означення місця розташування щодо інших об'єктів на місцевості та особливості їхніх геометричних параметрів; 5) апелятиви на означення об'єктів господарської діяльності та громадського житку, знарядь праці, загород, будинків тощо; 6) апелятиви на означення реалій зі сфери духовної та суспільної культури.

Базовими елементами, що переважають у мікротопонімії басейну Ужа, є діалектні географічні терміни, специфіка використання яких пов'язана з вузькою сферою їхнього